

MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖ
Neuvotteleva virkamies
Suvi Ruuska

Muistio
5.12.2024

Liite 1

VALTIONEUVOSTON ASETUS EUROOPAN UNIONIN VILJELIJÄTUKIEN EHDOLLISUUDEN LAKISÄÄTEISISTÄ HOITOVAATIMUKSISTA SEKÄ NIIDEN JA HYVÄN MAATALOUDEN JA YMPÄRISTÖN VAATIMUSTEN NOUDATTAMISEN VALVONNASTA ANNETUN VALTIONEUVOSTON ASETUKSEN MUUTTAMISESTA

1 Asian tausta ja asetuksenantovaltuudet

Euroopan unionin suorien tukien järjestelmän ja eräiden maaseudun kehittämiseen liittyvien korvausten ehtoina on noudatettava ehdollisuuden vaatimuksia. Ehdollisuuteen kuuluvat sekä lakisääteiset hoitovaatimukset että hyvän maatalouden ja ympäristön vaatimukset.

Ehdollisuudesta säädetään jäsenvaltioiden yhteisen maatalouspolitiikan nojalla laadittavien, Euroopan maatalouden tukirahastosta (maataloustukirahasto) ja Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahastosta (maaseuturahasto) rahoitettavien strategiasuunnitelmien (YMP:n strategiasuunnitelmat) tukea koskevista säännöistä sekä asetusten (EU) N:o 1305/2013 ja (EU) N:o 1307/2013 kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2021/2115, jäljempänä suunnitelma-asetus, 12 ja 13 artiklassa sekä liitteessä III. Suunnitelma-asetuksen 12 artiklan 1 kohdan mukaan lakisääteiset hoitovaatimukset ja hyvän maatalouden ja ympäristön vaatimukset koskevat seuraavia aloja:

- a) ilmasto ja ympäristö, mukaan lukien vesi, maaperä, ekosysteemien biologinen monimuotoisuus;
- b) kansanterveys ja kasvien terveys;
- c) eläinten hyvinvointi.

Ehdollisuuden valvontajärjestelmästä ja ehdollisuuden hallinnollisten seuraamusten järjestelmästä säädetään yhteisen maatalouspolitiikan rahoituksesta, hallinnoinnista ja seurannasta sekä asetuksen (EU) N:o 1306/2013 kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2021/2116, jäljempänä horisontaaliasetus, 83- 86 artiklassa. Horisontaaliasetuksen nojalla on annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2021/2116 täydentämisestä yhteisen maatalouspolitiikan yhdenmätyn hallinto- ja valvontajärjestelmän sekä ehdollisuuden hallinnollisten seuraamusten soveltamisen ja laskennan osalta annettu komission delegoitu asetus (EU) 2022/1172, jäljempänä laadunarviointiasetus, jonka III luvussa säädetään ehdollisuuden hallinnollisten seuraamusten soveltamisesta ja laskemisesta.

Kansallisesti ehdollisuudesta ja hyvän maatalouden ja ympäristön vaatimuksista säädetään Euroopan unionin suorista viljelijätuista annetussa laissa (1332/2022). Laki sisältää perussäännökset ehdollisuudesta ja valtuuden säätää tarkemmin lakisääteisistä hoitovaatimuksista sekä hyvän maatalouden ja ympäristön vaatimuksista valtioneuvoston asetuksella. Myös eräistä maaseudun kehittämisen korvauksista annettu laki (1333/2022) sisältää valtuuden säätää tarkemmin lakisääteisistä hoitovaatimuksista sekä hyvän maatalouden ja ympäristön vaatimuksista valtioneuvoston asetuksella. Ehdollisuuden valvonnan suorittamisesta säädetään unionin lainsäädännön lisäksi tiettyjen Euroopan unionin ja kansallisten maatalouden tukien toimeenpanosta annetussa laissa (1334/2022), jäljempänä toimeenpanolaki. Laissa säädetään muun muassa valvontaa suorittavista viranomaisista.

Euroopan unionin suorista viljelijätuista annetun lain 7 §:n 2 momentin, eräistä maaseudun kehittämisen korvauksista annetun lain 4 §:n 6 momentin sekä toimeenpanolain 20 §:n 8 momentin, 21 §:n 6 momentin, 22 §:n 3 momentin, 23 §:n 4 momentin, 26 §:n 5 momentin, 30 §:n 3 momentin ja 35 §:n 2 momentin nojalla on annettu valtioneuvoston asetus Euroopan unionin viljelijätukien ehdollisuuden lakisääteisistä hoitovaatimuksista sekä niiden ja hyvän maatalouden ja ympäristön vaatimusten noudattamisen valvonnasta (65/2023). Asetuksessa säädetään tarkastuskohteiden otoksesta, paikan päällä tehtävistä tarkastuksista, pinta-alamonitoroinnista, hallinnollisista tarkastuksista, valvonnan laajentamisesta ja toteuttamisesta, valvonnan tuloksesta ja ehdollisuuden seuraamuksista.

Asetuksen liitteissä 1 - 3 yksilöidään suunnitelma-asetuksen 12 ja 13 artiklan mukaisesti Suomessa noudatettava ehdollisuuden kokonaisuus lakisääteisten hoitovaatimusten osalta, joka sisältää suoraan sovellettavia EU-asetusten säännöksiä, eräitä sellaisia näiden säännösten kansallisia täytäntöönpanosäännöksiä, jotka ovat olennaisia EU-säännöksen vaatimuksen soveltamiseksi, sekä kansallisia direktiivien täytäntöönpanosäännöksiä.

Suunnitelma-asetuksen 14 artiklan mukaan jäsenvaltioiden on otettava käyttöön artiklassa tarkoitettu sosiaalinen ehdollisuus viimeistään 1.1.2025. Sosiaalinen ehdollisuus koskee niitä EU:n viljelijätukia saavia viljelijöitä ja maatalousyrityksiä, joilla on työvoimaa. Sosiaalinen ehdollisuus tarkoittaa tiivistetysti sitä, että työsopimusta ja työturvallisuutta koskevan lainsäädännön noudattamisen laiminlyöminen voi johtaa tukimenetyksiin.

Suomi on laatinut suunnitelma-asetuksen perusteella Suomen yhteisen maatalouspolitiikan strategiasuunnitelman vuosille 2023–2027 (CAP-suunnitelma), joka sisältää myös ehdollisuuden vaatimukset. Euroopan komissio hyväksyi Suomen CAP-suunnitelman 31.8.2022 (komission täytäntöönpanopäätös C(2022)6022). Suomi on esittänyt muutoksia CAP-suunnitelmaan vuodelle 2025, joihin sisältyy muun muassa sosiaalisen ehdollisuuden käyttöön ottaminen. Muutosesitys toimitettiin Euroopan komissiolle 26.6.2024, joka hyväksyi muutosesityksen 9.10.2024 (komission täytäntöönpanopäätös C(2024)6977).

2. Asetuksen valmistelu

Asetusehdotus on valmisteltu virkatyönä maa- ja metsätalousministeriössä yhteistyössä Ruokaviraston kanssa.

Asetusehdotuksesta pyydettiin lausunto sosiaali- ja terveysministeriöltä, työ- ja elinkeinoministeriöltä, ympäristöministeriöltä, Ahvenanmaan maakunnan hallitukselta, Ruokavirastolta, aluehallintovirastoilta, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksilta, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry:ltä, Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund SLC rf:ltä, ProAgria Keskusten Liitolta, Svenska lantbrukssällskapens förbund rf:ltä, Suomen Eläinlääkäriliitto ry:ltä, Eläinsuojeluliitto Animalia ry:ltä ja SEY Suomen Eläinsuojeluyhdistysten liitto ry:ltä, Hedelmän- ja marjanviljelijäin liitto ry:ltä ja Kauppapuutarhaliitto ry:ltä.

3. Asetuksen pääasiallinen sisältö

Euroopan unionin viljelijätukien ehdollisuuden lakisääteisistä hoitovaatimuksista sekä niiden ja hyvän maatalouden ja ympäristön vaatimusten noudattamisen valvonnasta annettua valtioneuvoston asetusta ehdotetaan muutettavaksi. Asetukseen ehdotetaan tehtäväksi CAP-suunnitelman muutoksia

vastaavat muutokset, joilla muun muassa otetaan käyttöön sosiaalisen ehdollisuuden järjestelmä. Lisäksi asetuksen liitteeseen 3 ehdotetaan tehtäväksi kansallisen lainsäädännön uudistamisesta johtuvia teknisluonteisia säädösviittausten päivityksiä.

4. Pykäläkohtaiset perustelut

Asetuksen nimike

Asetuksen nimikettä ehdotetaan muutettavaksi siten, että siinä otettaisiin huomioon asetukseen lisättävä sosiaalisen ehdollisuuden järjestelmä. Nimike ehdotetaan muutettavaksi seuraavaan muotoon: Valtioneuvoston asetus Euroopan unionin viljelijätukien ehdollisuuden lakisääteisistä hoitovaatimuksista sekä niiden ja hyvän maatalouden ja ympäristön vaatimusten noudattamisen valvonnasta ja sosiaalisen ehdollisuuden vaatimuksista.

1 §

Asetuksen soveltamisalaa koskevaa 1 §:ää ehdotetaan muutettavaksi siten, että soveltamisala kattaisi myös sosiaalisen ehdollisuuden. Asetuksessa säädettäisiin siten myös suunnitelma-asetuksen 14 artiklassa sekä mainitun asetuksen liitteessä IV ja horisontaaliasetuksen 87 – 89 artiklassa tarkoitetuista sosiaalisen ehdollisuuden vaatimuksista ja niiden noudattamisen jättämisen seuraamuksista.

6 § 2 mom.

Asetuksen 6 §:n 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että siinä otettaisiin huomioon CAP-suunnitelman muutosta vastaava muutos, jolla luovutaan GAEC 8 –vaatimukseen kuuluneesta tuottamattoman alan vaatimuksesta. Suunnitelma-asetuksen muutoksella (EU) 2024/1468 GAEC 8 –vaatimusta muutettiin siten, että siitä poistettiin tuottamattoman alan vaatimus. Tällä perusteella viittaus Euroopan unionin ja kansallisten viljelijätukien hyvän maatalouden ja ympäristön vaatimuksista annetun valtioneuvoston asetuksen (1384/2022) 11 §:ään, jossa säädetään tuottamattoman alan vaatimuksesta, ehdotetaan poistettavaksi. Pykälän 2 momenttiin lisättäisiin CAP-suunnitelman muutoksen mukaisesti viittaus Euroopan unionin ja kansallisten viljelijätukien hyvän maatalouden ja ympäristön vaatimuksista annetun valtioneuvoston asetuksen 10 a §:ään, jossa säädetään viljelyn monipuolistamisesta.

8 §

Asetuksen 8 §:n 1 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että siinä otettaisiin huomioon CAP-suunnitelman muutosta vastaava muutos, jolla muutetaan ajanjaksoa, jolloin pellon ja pysyvien kasvien yhteenlasketusta alasta vähintään 33 prosenttia on oltava kasvipeitteistä. Ala olisi säilytettävä kasvipeitteisenä 31 päivästä lokakuuta 31 päivään joulukuuta asti nykyisen maaliskuun 15 päivän sijaan. Ajanjakson muutoksen vuoksi pykälässä säädetty poikkeus paikan päällä tehtävään valvontaan ei ole enää tarpeen ja se ehdotetaan poistettavaksi. Pykälän 5 momenttia täsmennettäisiin niin, että se kattaisi myös sellaiset tilanteet, joissa pinta-alamonitoroinnin kasvintunnistuksen tulos ei vastaa tuenhakijan tukihakemuksella ilmoittamaa tietoa muusta syystä kuin siitä, ettei tuenhakija vastaa selvityspyyntöön. Pykälään ehdotetaan lisättäväksi uusi momentti, jossa säädettäisiin kasvin huomioimisesta tuenhakuvuonna viljelykierron ja viljelyn monipuolistamisen vaatimusten seurannassa, jos pinta-alamonitoroinnin kasvintunnistuksen tulos ei vastaa tuenhakijan tukihakemuksella ilmoittamaa kasvia.

11 §

Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että siinä säädettäisiin myös sosiaalisen ehdollisuuden vaatimusten tahattoman noudattamatta jättämisen seuraamuksista. Pykälän 1 momentin säännöstä

vähennysprosentteista sovellettaisiin myös sosiaaliseen ehdollisuuteen. Jos sosiaalisen ehdollisuuden vaatimusten tahattomasta noudattamatta jättämisestä aiheutuu vakavia seuraamuksia tai välitöntä vaaraa kansanterveydelle tai eläinten terveydelle, vähennysprosentti olisi 5 prosenttia, mutta se voitaisiin korottaa 10 prosenttiin. Pykälän 2 momentin säännöksiä ehdollisuuden vähennysprosentteista sovellettaisiin myös sosiaalisen ehdollisuuden vaatimusten tahattomaan noudattamatta jättämiseen. Jos sosiaalisen ehdollisuuden vaatimusten tahaton noudattamatta jättäminen jatkuu tai toistuu horisontaalasetuksen 85 artiklan 6 kohdassa tarkoitetulla tavalla, vähennysprosentti olisi 10 prosenttia, mutta se voitaisiin alentaa 7 prosenttiin. Sosiaalisen ehdollisuuden vaatimusten tahattoman noudattamatta jättämisen seuraamukset perustuisivat 3 momentin mukaan tiettyjen Euroopan unionin ja kansallisten maatalouden tukien toimeenpanosta annetun lain 26 a §:n 2 momentissa tarkoitettuun täytäntöönpanokelpoiseen päätökseen. Päätöksellä tarkoitetaan työsuojelun valvonnasta ja työpaikan työsuojeluyhteistoiminnasta annetun lain (44/2006) 15 §:ssä tarkoitettua työsuojeluviranomaisen päätöstä, mainitun lain 16 §:ssä tarkoitettua käyttökieltoa sekä toimivaltaisen tuomioistuimen päätöstä.

12 §

Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että se kattaisi myös sosiaalisen ehdollisuuden. Myös sosiaalisen ehdollisuuden vaatimusten laiminlyöntiä pidettäisiin tahallisenä, jos tuenhakija ei noudata sosiaalisen ehdollisuuden vaatimuksia ja hänen tarkoituksenaan on näiden vaatimusten noudattamatta jättäminen joko aktiivisen toiminnan tai tietoisesti tekemättä jättämisen kautta. Lisäksi sosiaalisen ehdollisuuden vaatimusten laiminlyöntiä pidettäisiin pääsääntöisesti tahallisenä, jos laiminlyönnin vuoksi on annettu työsuojeluviranomaisen velvoittava päätös, koska tällöin aiempaa kehotusta laiminlyönnin korjaamisesta ei ole noudatettu ilman perusteltua syytä.

Tahallisen noudattamatta jättämisen seuraamuksista säädetään horisontaalasetuksen 85 artiklan 6 kohdan toisessa alakohdassa.

13 §

Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että se kattaisi myös sosiaalisen ehdollisuuden. Seuraamukset maatilán hallinnan siirrossa määräytyisivät vastaavalla tavalla kuin ehdollisuuden osalta.

14 §

Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että se kattaisi myös sosiaalisen ehdollisuuden. Sosiaalisen ehdollisuuden vaatimusten noudattamatta jättämisestä ei määrättäisi seuraamusta, jos noudattamatta jättäminen johtuu horisontaalasetuksen 3 artiklan mukaisesta ylivoimaisesta esteestä tai poikkeuksellisista olosuhteista tai viranomaisen määräyksestä.

liite 3

Asetuksen liitteeseen 3 ehdotetaan tehtäväksi kansallisen lainsäädännön uudistamisesta johtuvia säädösviittausten päivityksiä. Lakisääteisinä hoitovaatimuksina noudatettaviin kansallisiin täytäntöönpanosäännöksiin lisättäisiin eläimille tehtävistä toimenpiteistä ja keinollisen lisäämisen menetelmistä annetun valtioneuvoston asetuksen (1165/2023) 2, 4 ja 5 §.

liite 4

Asetukseen ehdotetaan lisättäväksi uusi liite, jossa säädettäisiin sosiaalisen ehdollisuuden vaatimuksista. Liitteessä määriteltäisiin tarkemmin sosiaaliseen ehdollisuuteen liittyvät kansalliset direktiivien täytäntöönpanosäännökset.

5. Esityksen taloudelliset vaikutukset

Asetusehdotuksella ei arvioida olevan vaikutuksia valtion talousarvioon.

6. Lausuntopalaute

Asetusehdotuksesta annettiin 8 lausuntoa. Lausunnon antoivat sosiaali- ja terveysministeriö, työ- ja elinkeinoministeriö, ympäristöministeriö, Etelä-Suomen, Itä-Suomen, Lounais-Suomen, Länsi- ja Sisä-Suomen sekä Pohjois-Suomen aluehallintovirastojen työsuojelun vastuualueet, Ruokavirasto, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry, Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund SLC rf ja SEY Suomen Eläinsuojeluyhdistysten liitto ry.

Sosiaali- ja terveysministeriön ja Etelä-Suomen, Itä-Suomen, Lounais-Suomen, Länsi- ja Sisä-Suomen sekä Pohjois-Suomen aluehallintovirastojen työsuojelun vastuualueiden lausuntojen perusteella tarkennettiin asetuksen soveltamisalaa sosiaalisen ehdollisuuden osalta. Ruokaviraston lausunnon perusteella muutettiin asetusehdotuksen 8 §:ää ja täsmennettiin kasvin huomioimista tuenhakuvuonna viljelykierron ja viljelyn monipuolistamisen vaatimusten seurannassa, jos pinta-alamonitoroinnin kasvintunnistuksen tulos ei vastaa tuenhakijan tukihakemuksella ilmoittamaa kasvia.

Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry:n lausunnossa muistutettiin ehdollisuuteen liittyvästä epäoikeudenmukaisuudesta valvontaseuraamusten osalta. Maatalouspolitiikan luonteen takia eri tuotantosuuntien liikevaihdossa viljelijätuilla on varsin erilainen osuus. Siten samasta ehdollisuuden rikkeestä aiheutuu hyvin erilainen seuraamus tilan tuotantosuunnan ja tilan koon mukaan. Asetusehdotusta ei muutettu tältä osin. Ehdollisuuden seuraamukset tulevat suoraan sovellettavista EU-säädöksistä, joissa lähtökohtana on prosentteihin perustuvat seuraamukset tukien kokonaismäärästä. Kansallisesti on hyödynnetty ne mahdollisuudet kohtuullistaa seuraamuksia, jotka ovat käytettävissä. Pinta-alaperusteisissa tuissa tällainen kohtuullistaminen on mahdollista, kun valvontamenetelmänä käytetään pinta-alamonitorointia. Tällöin on mahdollista soveltaa EU-lainsäädännön nojalla pienempiä vähennysprosentteja.

Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund SLC rf:n lausunnossa korostettiin sitä, että valvontojen määrän ei tulisi kasvaa sosiaalisen ehdollisuuden vuoksi. Lisäksi lausunnossa todettiin, että vähäisten laiminlyöntien tulisi johtaa vain varoitukseen. Asetusehdotusta ei muutettu tältä osin. Horisontaalasetuksen 87 artiklan mukaan jäsenvaltioiden on käytettävä sosiaalisen ehdollisuuden valvontaan omia sosiaali- ja työlainsäädännön sekä sovellettavien työnormien alalla sovellettavia valvonta- ja täytäntöönpanojärjestelmiään. Sosiaalinen ehdollisuus ei siten lisää valvontaa vaan valvonta toteutetaan jo omassa olevien kansallisten työnormien alalla sovellettavien valvontajärjestelmien mukaisesti. Sosiaalisen ehdollisuuden seuraamusjärjestelmän mukaan vähäisistä laiminlyönneistä ei tule tukimenetyksiä, mutta vähäisistäkin puutteista informoidaan viljelijää työsuojelutarkastajien virallisten käytäntöjen mukaisesti.

SEY Suomen Eläinsuojeluyhdistysten liitto ry:n lausunnossa todettiin liitteestä 3, että tukiedellytyksenä tulisi pitää eläinten hyvinvoinnista annetun lainsäädännön noudattamista kokonaisuudessaan. Asetusehdotusta ei muutettu tältä osin, koska EU-lainsäädäntö määrittää eläinten hyvinvointia koskevat lakisääteiset hoitovaatimuksina noudatettavat kansalliset täytäntöönpanosäädökset.

Työ- ja elinkeinoministeriöllä ja ympäristöministeriöllä ei ollut lausuttavaa asetusehdotuksesta.

7. Laintarkastus

Asetusehdotusta ei ole tarkastettu oikeusministeriön laintarkastuksessa asian kiireellisyyden vuoksi.

8. Voimaantulo

Asetuksen olisi tarkoitus tulla voimaan 1.1.2025.

Esitys: Esitetään, että valtioneuvosto antaa asetuksen Euroopan unionin viljelijätukien ehdollisuuden lakisääteisistä hoitovaatimuksista sekä niiden ja hyvän maatalouden ja ympäristön vaatimusten noudattamisen valvonnasta annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta.